de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mr A. Broekers-Knol
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

[redacted]
f [redacted]
www.rechtspraak.nl

datum 9 september 2020
doorkiesnummer [redacted]
e-mail
ons kenmerk
uw kenmerk
onderwerp Advies conceptwetsvoorstel wijziging Rijkswet op het Nederlanderschap

Geachte mevrouw Broekers-Knol

Bij brief van 3 juli 2020, kenmerk [redacted], verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het conceptwetsvoorstel wijziging van de Rijkswet op het Nederlanderschap (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Met dit Wetsvoorstel wordt in de Rijkswet op het Nederlanderschap (de RWN) voorzien in een grondslag om na van rechtswege verlies van het Nederlanderschap in concrete gevallen aan het evenredigheidsbeginsel te toetsen en in een grondslag waarmee het Nederlanderschap met terugwerkende kracht kan worden herkregen. Het nieuwe optierecht in het voorgestelde artikel 6, eerste lid, RWN maakt het mogelijk dat een persoon die het Nederlanderschap van rechtswege heeft verloren dat Nederlanderschap met terugwerkende kracht herkrijgt, indien met dat verlies het Unieburgerschap verloren ging en dat verlies onevenredig was. Op deze wijze wordt uitvoering gegeven aan het bepaalde in het arrest van de Grote Kamer van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: het Hof) van 12 maart 2019 (C-221/17, ECLI:EU:C:2019:1889; hierna: het arrest).
Verder wordt de in artikel 15, eerste lid, aanhef en onder c, opgenomen termijn voor verlies van het Nederlanderschap, verlengd van tien naar dertien jaar.

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.[1]

[1] De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechters zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

ADVIES

De Raad merkt op dat het Wetsvoorstel voorziet in het herstel van een reeds verloren gegaan Nederlanderschap en Unieburgerschap, maar niet op het behoud daarvan als dit van rechtswege verloren dreigt te gaan. In het betreffende arrest heeft het Hof de mogelijkheid tot behoud van het Nederlanderschap en Unieburgerschap wel in zijn overwegingen betrokken. Onder punt 43 van het arrest overweegt het Hof:

"*43. Overigens merkt de verwijzende rechter in wezen op dat zowel de minister als de bevoegde rechterlijke instanties krachtens het nationale recht ertoe zijn gehouden om in het kader van de procedure voor de aanvragen tot vernieuwing van paspoorten te onderzoeken of het Nederlanderschap kan worden behouden, en dat zij daartoe een volledige beoordeling dienen te verrichten uit het oogpunt van het door het Unierecht erkende evenredigheidsbeginsel.*"

Een verplichting voor het bevoegd gezag als bedoeld in overweging 43 ligt zeker voor de hand als het voorgestelde artikel 6 in werking treedt. Daarin is immers het voorzienbaarheidscriterium neergelegd: "indien met dat verlies het Unieburgerschap verloren ging en op dat moment redelijkerwijs voorzienbaar was dat dit tot onevenredige gevolgen uit het oogpunt van het Unierecht zou leiden". Als het destijds "redelijkerwijs voorzienbaar was" dat het verlies van het Unieburgerschap tot onevenredige gevolgen zou leiden, dan zou het bevoegd gezag dat (in de procedure voor de aanvragen tot vernieuwing van paspoorten) reeds kunnen adresseren en/of voorkomen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het geval dat kort vóór het verloop van de voorgestelde 13 jaar een aanvraag tot vernieuwing wordt ingediend. Zie in dit verband ook de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State – die bij uitspraak van 12 februari 2020 (ECLI:NL:RVS:2020:423) opvolging heeft gegeven aan het arrest – waarin wordt overwogen dat deze bevoegdheid ook uit artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: VWEU) kan worden afgeleid. De Raad adviseert om dit punt in de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) nader toe te lichten.

Verder deed zich in het arrest niet de situatie voor dat een persoon zijn recht op vrij verkeer binnen de Unie heeft uitgeoefend. Het Hof is daarom niet ingegaan op de betekenis van artikel 21 VWEU in dit verband (zie punt 28 van het arrest). De Raad merkt op dat in de MvT niet is ingegaan op de vraag of het Wetsvoorstel ook toereikend is voor de gevallen waarin artikel 21 VWEU wel van toepassing is en adviseert dit alsnog te doen.

WERKLAST

Het Wetsvoorstel heeft gevolgen voor de werklast van de Rechtspraak. De Raad verwacht namelijk dat het aantal beroepszaken toeneemt vanwege het Wetsvoorstel. Het zal naar verwachting echter gaan om een beperkt aantal zaken, die niet bovengemiddeld zwaar zijn, zodat de werklast beperkt toeneemt. De Raad schat daarom in dat de gevolgen voor de Rechtspraak niet substantieel zijn.

de Rechtspraak

Raad voor de rechtspraak

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak heeft geen zwaarwegende bezwaren tegen het Wetsvoorstel, maar geeft u in overweging om het Wetsvoorstel op de in dit advies genoemde onderdelen te verduidelijken dan wel aan te passen.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

[redacted]

[redacted]
Lid Raad voor de rechtspraak